

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI
VAZIRLIGI**

ANDIJON VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI

TILLARNI O'QITISH METODIKASI KAFEDRASI

**UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARI ONA TILI VA
ADABIYOT FANI O'QITUVCHILARI UZLUKSIZ KASBIY
RIVOJLANTIRISH (malaka oshirish) KURSINING**

ISHCHI-O'QUV DASTURI
(oliy va I-toifali o'qituvchilar uchun)

ANDIJON -2026

1

Mazkur ishchi-o'quv dastur Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasining 2026-yil 02 _____ dagi № 4 _____-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan, pedagogik mahorat markazi Ilmiy kengashining 2026-yil _____-yanvardagi _____-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchi: B. Rahmonova - Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasini o'qituvchisi

Taqrizchi: Xasanov SH. - ADPI filologiya fanlari doktori, professor

“KIRITILDI”

Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasining

S. Erkasoyeva

2026-yil «23» _____

“KELISHILDI”

Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari

O. Qurbanov

2026-yil «23» _____

Mazkur ishchi-o'quv dastur A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti Kengashining 2025-yil 23-dekabrda 13-son yig'ilish bayonnomasi bilan ma'qullangan va tasdiqlashga tavsiya etilgan o'quv dasturga asosan ishlab chiqildi.

14. Azimova I., Mavlonova K., Qur'onov S., Tursun Sh., Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili. 6-sinf. – Toshkent: 2022.
15. Mirzayeva Z., Jalilov K. Adabiyot. 6-sinf. – Toshkent: 2022.
16. Mavlonova K.M., Azimova I., Qur'onov S. Ona tili. 7-sinf. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022.
17. Mirzayeva Z.I., Djalilov K.Q. Adabiyot. 7-sinf. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022.
18. Ona tili. 8-sinf. – Toshkent: "G'afur G'ulom", 2025.
19. Mirzayeva Z., Qodirova N., Mamiraliyev Q. Adabiyot. 8-sinf. – Toshkent: 2025.
20. Abduraimov Sh., Siddiqov M., Atayeva S., Israfilov S. Ona tili. 9-sinf. – Toshkent: "G'afur G'ulom", 2025.
21. Nurmuhammadov J., Yusupova D., Olimjanov O. Adabiyot. 9-sinf. – Toshkent: "G'afur G'ulom", 2025.
22. Mengliyev B., Abdurahim Sh., Mavlonova K. Ona tili. 10-sinf. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022.
23. Mirzayeva Z., Jalilov K. Adabiyot. 10-sinf. 1-qism. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2024.
24. Maxmudov N., Odilov Y., Ziyodullayeva G. Ona tili. 11-sinf. – Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi", 2018.
25. To'xliyev B., Karimov B., Usmonova K. Adabiyot. 11-sinf. 1-, 2-qism. – Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi", 2018.
26. Пинская М. Компетенции 4К: формирование и оценка на уроке. – Москва: 2019.
27. Иващенко Т.А., Михайлова А.М. Решение проектных задач [Электронный ресурс] Опубликовано 14.08.2019.
28. Ismailov A. va boshq. Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning o'qish savodxonligini baholash. – Toshkent: "Sharq", 2019.

Elektron ta'lim resurslari

29. <https://online.uz/>
30. <https://avloniv.uz/uz>
31. <https://www.uzedu.uz/>
32. <http://ziyonet.uz/ru>
33. <http://sammoi.uz/uz>

KIRISH

Ushbu o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79-son Farmoni va 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 231-son qarori hamda Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2024-yil 7-avgustdagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'qituvchilari uchun "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlarini bosqichma-bosqich joriy etish to'g'risida"gi 246-son buyrug'i, shuningdek, maktab ta'limi tashkilotlari pedagog va mutaxassis kadrlarini uzluksiz malakasini oshirishning ilg'or va shaffof tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini tatbiq etish, maktab ta'limi tizimida kadrlar siyosatini shakllantirishning zamonaviy tamoyillarini joriy etish bo'yicha belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, zamonaviy talablar asosida umumiy o'rta ta'lim maktablari pedagog xodimlarining kasbiy bilim, ko'nikma, malakalarini rivojlantirish, ularning kasbiy kompetentligini muntazam oshirishni nazarda tutadi.

Dastur mazmuni O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish, umumiy o'rta ta'limni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari hamda maktab ta'limi sifatini yaxshilashda fan o'qituvchilarining pedagogik etika va muloqot madaniyati, ta'limdagi islohotlar va sohaga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlar mazmuni, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari, ta'lim-tarbiya jarayoniga o'qitishning ilg'or, innovatsion texnologiyalarini samarali joriy etishga ilmiy yondashuvi, sinfni boshqarish, ota-onalar va o'quvchilar bilan muloqot va hamkorlik qilish, inklyuziv ta'limni tashkil etish, o'quvchilar faoliyatini baholash usullari, Xalqaro baholash dasturlari talablari asosida ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari bo'yicha tegishli yangi bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan.

O'quv modullarining mazkur dastur doirasida taqdim etilayotgan mazmuni umumiy o'rta ta'lim muassasalari pedagog kadrlarining kasbiy rivojlanishini, o'z kasbiy faoliyatiga doir zamonaviy bilim va innovatsiyalar, ilg'or xorijiy tajribalardan samarali foydalanish hamda texnologiyalarni o'quv jarayoniga keng tatbiq etish darajasini oshirish, shuningdek, umumiy o'rta ta'lim maktablari pedagog xodimlarini tayyorlash va malakasini oshirish mazmuni, sifati va ularning tayyorgarligiga qo'yiladigan umumiy malaka talablari asosida ularning uzluksiz kasbiy rivojlanishini nazarda tutadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari fan o'qituvchilarini malaka oshirish kurslarida o'qitish va ularga malaka sertifikatini berish kursining o'quv dasturi, ular egallashi zarur bo'lgan kompetensiyalar va umumiy o'rta ta'lim maktab o'qituvchilari kasb standartlari bo'yicha quyidagi blok va modullar mazmuni o'z ichiga qamrab oladi:

I. Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish

- 1.1. Ta'limdagi islohotlar va sohaga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlar
- 1.2. O'quvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishi
- 1.3. Ta'lim nazariyalari va ularning amaliyotdagi tatbiqi
- 1.4. Ta'limda inkluziya va ehtiyojlarga asoslangan differensial yondashuv

II. Umumkasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish

- 2.1. Pedagogning kasbiy rivojlanishi va o'zaro hamkorlik
- 2.2. Zamonaviy ta'lim paradigmalari
- 2.3. O'quv jarayonini samarali tashkil etish
- 2.4. Ta'limda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 2.5. Formativ va summativ baholash tamoyillari

III. Fanni o'qitishga zamonaviy yondashuvlar

- 3.1. Ona tili va adabiyot fani DTSi va darsliklarining qiyosiy tahlili asosida dars jarayonini samarali tashkil etish
- 3.2. Ona tili va adabiyot darslari samaradorligini xalqaro baholash dasturi (PISA) asosida oshirish
- 3.3. Ona tili va adabiyot fanlarini o'qitishda 5P (muammo, loyiha, shaxs, jarayon, natijaga asoslangan) yondashuvi
- 3.4. O'quvchilarda matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish usullari
- 3.5. Ona tili va adabiyot darslarida yozma savodxonlikni (bayon, esse, insho, diktant) rivojlantirish

- 3.6. O'quvchilarda adabiyot nazariyasiga oid ko'nikmalarni rivojlantirish
- 3.7. O'quvchilarning uslubiy ishlanmalar yaratish ko'nikmalarini takomillashtirish
- 3.8. Tanlov moduli

IV. Yakuniy attestatsiya

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Huquqiy-me'yoriy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni: 2020-yil 23-sentabr, O'RQ-637-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/docs/-5013007>.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni: 2019-yil 29-aprel, PF-5712-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/docs/-4312785>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni: 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/docs/-5841063>.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarda maktab ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni: 2022-yil 11-may, PF-134-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/docs/-6008663>.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xalq ta'limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori: 2021-yil 25-yanvar, PQ-4963-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/docs/-5239538>.
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori: 2022-yil 17-yanvar, 25-son [Elektron manba]. – URL: <https://lex.uz/ru/docs/-5828765>.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-231-son Qarori. – T.: 2024.

Ilmiy-metodologik adabiyotlar

8. Rustamova N. Mediata'lim va mediamadaniyat: nazariya va amaliyot. – T.: "Muharir", 2015.
9. Yo'ldoshev Q. So'z yolg'ini. – T.: "G'ofur G'ulom", 2018.
10. To'xliyev B. Adabiyot o'qitish metodikasi. – T.: "Innovatsiya-Ziyo", 2020.
11. Husanboyeva Q., Niyozova R. Adabiyot o'qitish metodikasi. Birinchi kitob. – T.: "Innovatsiya-Ziyo", 2022.
12. Mavlonova K., Qo'ldosheva S., Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili. 5-sinf. – T.: "Novda Edutainment", 2024.
13. Yo'ldoshev Q., Qambarova S., To'xliyeva D., Yusufjonova N. Adabiyot. 5-sinf. 1-qism. – Toshkent: "Novda Edutainment", 2024.

3.8.2. "Tanlov moduli"

o'quv-mavzu reja

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazar iy	Amaliy
1	O'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish usullari	2		2
2	Darsdan tashqari ijodiy loyihalarni tashkil etish	2		2
	Jami	4		4

3.8.2. "Tanlov moduli"ning o'quv dasturi

1-mavzu. O'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish usullari (2 soat amaliy mashg'ulot)

Ona tili darsligida berilgan matnlar va adabiyot darsligidagi asarlar yuzasidan PISA topshiriqlariga yo'naltirilgan savol va topshiriqlar tayyorlash usullari. O'quvchilarni matn qunt bilan o'qish va tushunish, tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish yo'llari. Savol va topshiriqlarni to'g'ri anglash javobni to'g'ri va to'liq bajarishni ta'minlashni tushuntirish.

2-mavzu. Darsdan tashqari ijodiy loyihalarni tashkil etish (2 soat amaliy mashg'ulot)

Ona tili va adabiyot fani yo'naltirishda ijodiy loyiha ishlarini tashkil etish. Ijodiy loyihalarni tashkil etishga qo'yiladigan talablar. O'quvchilarning ijodiy, kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga, kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirishga va bilimlarini amaliy qo'llay olishda ijodiy loyihalarning foydali jihatlari yuzasidan tavsiyalar.

IV. Yakuniy attestatsiya (6 soat amaliy mashg'ulot)

Malaka oshirish kursi tinglovchilarning kurs oxiridagi yakuniy attestatsiyasi malaka ishining himoyasi (dars ishlanmasi va mikroders) va o'quv rejaga kiritilgan o'quv modullari bo'yicha chiqish test sinovlari yoki boshqa nazorat turlari - yozma ishlar, ijodiy, mustaqil ishlar orqali amalga oshirilib, vazirlik tomonidan tasdiqlanadigan "Malaka oshirish kurslarining yakuniy attestatsiyasini tashkil etish tartibi" da belgilab qo'yiladi.

Kursning maqsadi va vazifalari

Kursning maqsadi – o'quv fani bo'yicha ta'lim-tarbiya jarayoni samaradorligini oshirish uchun zarur bo'ladigan kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni zamonaviy yondashuvlar, malaka talablari asosida muntazam yangilash, ularning kasbiy faoliyatga doir mahorati va kompetentligini rivojlantirishdan iborat.

Kursning vazifalariga quyidagilar kiradi:

o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish va metodik tayyorgarligini takomillashtirish;

ularning kasbiy rivojlanish tizimi uzluksizligini ta'minlash va o'qitishning innovatsion g'oyalari bilan tanishtirish;

zamonaviy yondashuvlar asosida ularning kasb mahorati va malaka saviasining doimiy o'sishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish;

ta'limdagi ilg'or xorijiy tajriba asosida yangi bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarni shakllantirish;

jamiyatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar mazmuni va ta'lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etishning huquqiy-me'yoriy asoslarini o'rgatish;

kasbiy faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va sun'iy intellektni qo'llash malakalarini rivojlantirish;

ta'lim muassasalari pedagog xodimlarini malaka talablariga mos holda kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini zamonaviy yondashuvlar hamda innovatsiyalar asosida uzluksiz rivojlantirish.

Kurs yakunida tinglovchilarning bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar:

tinglovchilarning bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar umumiy o'rta ta'lim maktab o'qituvchisining Kasb standarti asosida, tegishli yo'naltirish bo'yicha umumiy o'rta ta'lim maktab pedagog kadrlarining malakasini oshirish mazmuni, sifati va ularning tayyorgarligi hamda kompetentligiga qo'yiladigan malaka talablari bilan belgilanadi.

Kurs hajmi

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari pedagog va mutaxassis xodimlari malaka oshirish o'quv kursining hajmi 4 ta blok, 17 ta modul va yakuniy sinovdan iborat bo'lib, jami 100 soatni tashkil etadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari ona tili va adabiyot fani o'qituvchilari
uzluksiz kasbiy rivojlantirish (mulkat oshirish) kursining o'quv dasturi
modullarining mazmuni

T/r	O'quv fanlari, fan modullari va bloklarining nomlari	Umumiy o'quv yuklama hajmi				Auditriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Soat	%	Jami	Naza riy	Amal iy		
1	2	3	4	5	6	7		
I	Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish	18	18	18	8	10		
II	Umumkasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish	28	28	28	8	20		
III	Fanni o'qitishga zamonaviy yondashuvlar	48	48	48	4	44		
IV	Yakuniy attestatsiya	6	6,0	6		6		
	Jami	100	100,0	100	20	80		

Izoh: "Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish" bloki hamda "Umumkasbiy
ko'nikmalarni rivojlantirish" bloki tarkibiga kiruvchi o'quv modullarining
dasturi alohida invariant dastur sifatida tasdiqlangan.

III. FANNI O'QITISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

3.1. "Ona tili va adabiyot fani DTSi va darsliklarining qiyosiy tahlili asosida
dars jarayonini samarali tashkil etish" modulining
o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jam i	Naz ariy	Amal iy
1.	Ona tili va adabiyot fanini o'qitishga qo'yiladigan talablar, DTS tahlili	2	2	
2.	Ona tili va adabiyot darsliklari hamda ularni amaliyotga samarali tatbiq etish	2		2
	Jami	4	2	2

3.8. Tanlov moduli 3.8.1. "Tanlov moduli"ning o'quv-mavzu rejasi

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Auditriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jam i	Naz ariy	Amal iy
1.	4K ko'nikmalarini rivojlantirishning zamonaviy strategiyalari va metodlaridan foydalanish	2		2
2.	G'azalni tahlil qilish metodikasi	2		2
	Jami	4		4

3.8.1. "Tanlov moduli"ning
o'quv dasturi
1-mavzu. 4K ko'nikmalarini rivojlantirishning zamonaviy
strategiyalari va metodlaridan foydalanish
(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarda kritik va kreativ fikrlashni rivojlantirishning ahamiyati.
Kritik va kreativ fikrlashga bo'lgan ehtiyoj. Fikrlash va bilim o'rnatidagi
bog'liqlik. Fikrlash algoritmi. Kritik va kreativ fikrlashni shakllantiruvchi
yondashuvlar, texnologiyalar va usullar. Kreativ fikrlashni shakllantiruvchi
yondashuvlarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish yo'llari. O'quv jarayonida kreativ
fikrlashni anglash va baholash. Kreativ fikrlashning shaxs bilan bog'liq
yordamchi omillari. Ona tili va adabiyot fanini o'qitishda sinflar kesimida
hamkorlikda ishlash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishning zamonaviy
strategiyalari va metodlari.

2-mavzu. G'azalni tahlil qilish metodikasi
(2 soat amaliy mashg'ulot)

Bo'g'in, hiyo, cho'ziq hiyo, o'ta cho'ziq hiyo, qisqa hiyo. Hiyo va
bo'g'inning farqi. Aruzda rukn va bahr tushunchasi, ularni farqlash usullari. Bahr,
rukn, ramal, hazaj, rajaz, muta'qorib, foilotun, maf'iyun, mustaf'ilun, fauvlun,
musaddas, musamman, mahzuf, solim, taqti, vasi. Bahrlar va ularning tarkibiy
tuzilishi: asliy ruknlar, turli asliy ruknlar va ularning tarmoqlaridan tarkib topgan
bahrlar. Asliy ruknlar va ularning tuzilishi. Bir xil asliy ruknlardan tashkil topgan
bahrlar. Turli asliy ruknlar va ularning tarmoqlaridan tarkib topgan bahrlar.
Darslikdagi g'azallar tahlili.

tasviri, badiiy til vositalari. Interfaol metodlar – klaster, Venn diagrammasi, “qahramon xaritasi”, tahliliy savollar, qiyosiy tahlil, rolli talqin. Epik matnning mazmun-mohiyatini, ijtimoiy-falsafiy g’oyalarni ochish va o’quvchida mustaqil, mantiqiy, tahliliy fikrlashni rivojlantirish.

3.7. “O’qituvchilarning uslubiy ishlanmalar yaratish ko’nikmalarini takomillashtirish” modulining o’quv-mavzu rejas

T/r	O’quv moduli mavzularining nomlari	Auditiya mashg’ulotlari (soatlarda)		
		Jam i	Naz ariy	Ama liy
1.	Maqola, uslubiy tavsiya, uslubiy qo’llanma tayyorlashga qo’yiladigan talablar	2	2	
2.	Ommalashirishga tavsiya etilgan ilg’or ish tajribalar uchun uslubiy ishlanmalar tayyorlash	2		2
	Jami	4	2	2

3.7. “O’qituvchilarning uslubiy ishlanmalar yaratish ko’nikmalarini takomillashtirish” modulining o’quv dasturi

1-mavzu. Maqola, uslubiy tavsiya va qo’llanma tayyorlashga qo’yiladigan talablar (2 soat nazariy mashg’ulot)

Tezis, ilmiy, ilmiy-metodik maqola yozishga qo’yiladigan talablar. Maqola strukturasi. Kirish, mavzuga doir adabiyotlar tahlili, tadqiqot metodologiyasi, tahlil va natijalar va xulosa qismlarini shakllantirish. Ilmiy, ilmiy-uslubiy maqolalar tahlili. Tezis shakllantirish mashqi. Maqola qoralamasini shakllantirish. Uslubiy ishlanmalar turlari. Uslubiy qo’llanma va uning uslubiy ko’rsatmadan farqli jihatlari. Uslubiy tavsiya, qo’llanma tayyorlash ko’nikmalarini rivojlantirish.

2-mavzu. Ommalashirishga tavsiya etilgan ilg’or ish tajribalar uchun uslubiy ishlanmalar tayyorlash (2 soat amaliy mashg’ulot)

Ommalashirishga tavsiya etilgan ilg’or ish tajribalar uchun uslubiy ishlanmalar tayyorlash jarayoni pedagogik yangiliklarni tizimlashtirish, samarali metod va texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish. O’qituvchining faoliyatini standartlashtirish, ilg’or amaliyotlarni keng jamoatchilikka yetkazish va ta’lim muassasalarida metodik madaniyatni yuksaltirish. Ommalashirish uchun tayyorlanadigan uslubiy maqola, uslubiy tavsiya va qo’llanmaning birlamchi shaklini tayyorlash.

3.1. “Ona tili va adabiyot fani DTSi va darsliklarining qiyosiy tahlili asosida dars jarayonini samarali tashkil etish” modulining o’quv dasturi

1-mavzu. Ona tili va adabiyot fanini o’qitishga qo’yiladigan talablar, DTS tahlili (2 soat nazariy mashg’ulot)

Umumiy o’rta ta’limning davlat ta’lim standarti. Davlat ta’lim standartining maqsad va vazifalari, asosiy prinsiplari, tarkibiy qismlari. Davlat ta’lim standartini ishlab chiqishda asos bo’ladigan hujjatlar. Umumiy o’rta ta’limning davlat ta’lim standartining tarkibiy qismlari: umumiy o’rta ta’limning tayanch o’quv rejas; umumiy o’rta ta’limning o’quv dasturi; umumiy o’rta ta’limning malaka talablari; baholash tizimi.

2-mavzu. Ona tili va adabiyot darsliklari hamda ularni amaliyotga samarali tatbiq etish (2 soat amaliy mashg’ulot)

Ona tili va adabiyot fanidan yangi nashr etilgan darsliklar tahlili. Milliy o’quv dasturida fanni o’qitish metodologiyasi, darsliklarni amaliyotga samarali tatbiq etish yo’llari. Bugungi darsliklardagi integratsion yondashuv, o’quvchi hayotiy ko’nikmalarini shakllantirishga qaratilganligi. Darsliklarda berilgan loyiha ishlarini tashkil etish.

3.2. “Ona tili va adabiyot darslari samaradorligini xalqaro baholash dasturi (PISA) asosida oshirish” modulining o’quv-mavzu rejas

T/r	O’quv moduli mavzularining nomlari	Auditiya mashg’ulotlari (soatlarda)	
		Jam i	N az ar iy
1.	Ona tili va adabiyot darslarida o’quvchilarning funksional savodxonligini rivojlantirishda “Rasmli-timsoli-moddiy” yondashuvdan foydalanish	4	4
2.	O’quvchilarda fanga oid kompetensiyalarni shakllantirishda zamonaviy o’quv jarayonini tashkil etish yo’llari (7E modeli)	4	4
	Jami	8	8

3.5. “Ona tili va adabiyot darslarida yozma savodxonlikni (bayon, esse, insho, diktant) rivojlantirish” modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Bayon turlari va uning xususiyatlari. O'quvchilarni bayon yozishga o'rgatish metodikasi

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Ta'limiy yozma ishlar va ularning turlari. Bayon yozishga qo'yiladigan talablar. Bayon turlari. 1. Tasvir elementlari bo'lgan bayon 2. To'liq yoki matnga yaqinlashtirib qayta hikoya qilish. 3. Grammatik topshiriqli yoki ijodiy qayta hikoya qilinadigan bayon. 4. Matn mazmunini qisqartirib yoki tanlab hikoya qilish bayoni 5. Nazorat bayoni. Bayonni baholash.

2-mavzu. O'quvchilarda esse yozish ko'nikmalarini shakllantirish orqali qiyosiy, tanqidiy mushohada malakalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Esse yozish qoidalari. Esse va inshoning farqli tomonlari. O'quvchilarda esse yozish ko'nikmalarini shakllantirish. Essening maqsadi. O'quvchini o'z mulohazalarini dalillashga yo'naltirish, til unsurlaridan o'rinli foydalanish orqali fikrni to'g'ri yetkazib berish ko'nikmalarini shakllantirish. O'quvchilarga o'z fikrini erkin bildirish, mavzuga aloqador ma'lumotni to'g'ri qabul qilish va tushunish, muammoning yechimini topishga aloqador dalillardan foydalanish. O'z xulosasini aniq va savodli bayon etishga o'rgatish.

3-mavzu. O'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda inshoning ahamiyati, o'quvchilarning insho yozish ko'nikmalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarda mustaqil, mantiqiy va ijodiy fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish, fikrni yozma nutq orqali ravon, izchil va asosli ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirish, badiiy-estetik dunyoqarashni kengaytirish. Insho janrining nazariy asoslarini o'rgatish. O'quvchilarda mavzu bo'yicha mustaqil fikr shakllantirishni rag'batlantirish. Tahliiliy, solishtirma, dalillash va xulosalash kompetensiyalarini rivojlantirish. O'quvchilarning til madaniyati, uslub, kompozitsiya va matn qurish malakalarini shakllantirish. Ijodiy yozuv orqali o'quvchining shaxsiy pozitsiyasini ifodalashni qo'llab-quvvatlash. Fikrni shakllantirish va rejalash. Assosiativ fikrlash, brainstorming texnikalari.

4-mavzu. Diktant turlari, ularni amaliyotga tatbiq etish yo'llari

(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarning tinglab tushunish, imlo savodxonligini oshirish vositasi. Diktant yozish tartibi. Diktant, uning maqsadga ko'ra turlari: ta'limiy diktant, tekshiruv diktanti. Tekshiruv diktanti turlari: ta'kidiy, izohli, saylanma, erkin, rasm, lug'at, topshiriqli diktantlar. Diktantni baholash mezonlari.

3.3. “Ona tili va adabiyot fanlarini o'qitishda SP (muammo, loyiha, shaxs, jarayon, natijaga asoslangan) yondashuvi” modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Ona tili va adabiyot darslarida shaxsga, jarayonga, muammoga, natijaga asoslangan ta'limni tashkil etish

(4 soat amaliy)

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonida o'quvchilarni qiziqitirib o'qitish va bilimlarni to'liq o'zlashtirishga erishish. O'quvchilarning o'z fikrini bayon etishga imkoniyat yaratish. O'quvchining hayotiy tajribasi, avval o'zlashtirgan bilimlari va qiziqishlari asosida bilim berish. O'quvchilarda bilim va tajriba o'ttirish va “shaxs” sifatida rivojlanishni ta'minlash. Jarayonga asoslangan ta'lim. Ta'lim jarayoni va uning rivojlanishi o'qish, o'rganish, amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilganligi. Jarayonga asoslangan ta'limda jarayonda ishtirok etish, muammolarni hal qilish va o'rgangan bilimlarini amalda qo'llashga yo'naltirish. Muammoli ta'lim texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, muammoli vaziyatni yaratish va muammoni yechishda qo'llaniladigan usullar. O'quvchilarning dars mavzusiga tegishli muammolar bo'yicha o'quv-tadqiqotlarini bajarish asosida o'zlashtirishni ta'minlash. Muammoli vaziyatni vujudga keltirish. Muammoning qo'yilishi. Muammoning yechimini topish. Natijaga asoslangan ta'lim. Ta'limning samaradorligini o'lchash va yaxshilashga yo'naltirilgan yondashuv. O'quvchilarda aniq natijalar (ma'lum ko'nikmalar, bilimlar, qobiliyatlar)ni ta'minlash. Natijaga asoslangan ta'limning asosiy tamoyillari.

2-mavzu. Ona tili va adabiyot darslarida loyihaga asoslangan ta'limni tashkil etish

(4 soat amaliy mashg'ulot)

“Loyiha asosida o'qitish texnologiyasi”ning mazmuni, mohiyati. Ona tili va adabiyot fanidan o'quv loyihalari turlari. Loyiha bosqichlari. Muammolarni aniqlash va loyiha tavsifini yozish tartibi. Loyihaviy ta'lim texnologiyasidan samarali foydalanish yo'llari. O'quvchilarning ilmiy-metodik va badiiy adabiyotlar bilan ishlash, loyiha mavzusini tanlash, rejasini tuzish, materiallar yig'ish, hamkorlikda ishlash va taqdimot qilish, yakuniy natijaga erishish malakalarini rivojlantirish. O'quvchilarning hayotiy ko'nikmalarini shakllantirishda, bilimlarini mustaqil o'zlashtirishlari va amaliy tatbiq etish olishlarida, tanqidiy, kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda o'quv va tadqiqotchilikka asoslangan loyiha ishlarini tashkil etish.

3.5. "Ona tili va adabiyot darslarida yozma savodxonlikni (bayon, esse, insho, diktant) rivojlantirish" modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Bayon turlari va uning xususiyatlari. O'quvchilarni bayon yozishga o'rgatish metodikasi

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Ta'limiy yozma ishlar va ularning turlari. Bayon yozishga qo'yiladigan talablar. Bayon turlari. 1. Tasvir elementlari bo'lgan bayon 2. To'liq yoki matnga yaqinlashtirib qayta hikoya qilish. 3. Grammatik topshiriqli yoki ijodiy qayta hikoya qilinadigan bayon. 4. Matn mazmunini qisqartirib yoki tanlab hikoya qilish bayoni 5. Nazorat bayoni. Bayonni baholash.

2-mavzu. O'quvchilarda esse yozish ko'nikmalarini shakllantirish orqali qiyosiy, tanqidiy mushohada malakalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Esse yozish qoidalar. Esse va inshoning farqli tomonlari. O'quvchilarda esse yozish ko'nikmalarini shakllantirish. Essening maqsadi. O'quvchini o'z mulohazalarini dalillashga yo'naltirish, til unsurlaridan o'rinni foydalanish orqali fikrni to'g'ri yetkazib berish ko'nikmalarini shakllantirish. O'quvchilarga o'z fikrini erkin bildirish, mavzuga aloqador ma'lumotni to'g'ri qabul qilish va tushunish, muammoning yechimini topishga aloqador dalillardan foydalanish. O'z xulosasini aniq va savodli bayon etishga o'rgatish.

3-mavzu. O'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda inshoning ahamiyati, o'quvchilarning insho yozish ko'nikmalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarda mustaqil, mantiqiy va ijodiy fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish, fikrni yozma nutq orqali ravon, izchil va asosli ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirish, badiiy-estetik dunyoqarashni kengaytirish. Insho janrining nazariy asoslarini o'rgatish. O'quvchilarda mavzu bo'yicha mustaqil fikr shakllantirishni rag'batlantirish. Tahliiliy, solishtirma, dalillash va xulosalash kompetensiyalarini rivojlantirish. O'quvchilarning til madaniyati, uslub, kompozitsiya va matn qurish malakalarini shakllantirish. Ijodiy yozuv orqali o'quvchining shaxsiy pozitsiyasini ifodalashni qo'llab-quvvatlash. Fikrni shakllantirish va rejalash. Assosiativ fikrlash, brainstorming texnikalari.

4-mavzu. Diktant turlari, ularni amaliyotga tatbiq etish yo'llari

(2 soat amaliy mashg'ulot)

O'quvchilarning tinglab tushunish, imlo savodxonligini oshirish vositasi. Diktant yozish tartibi. Diktant, uning maqsadga ko'ra turlari: ta'limiy diktant, tekshiruv diktanti. Tekshiruv diktant turlari: ta'kidiy, izohli, saylanma, erkin, rasm, lug'at, topshiriqli diktantlar. Diktantni baholash mezonlari.

3.3. "Ona tili va adabiyot fanlarini o'qitishda SP (muammo, loyiha, shaxs, jarayon, natijaga asoslangan) yondashuvi" modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Ona tili va adabiyot darslarida shaxsga, jarayonga, muammoga, natijaga asoslangan ta'limni tashkil etish

(4 soat amaliy)

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonida o'quvchilarni qiziqitirib o'qitish va bilimlarini to'liq o'zlashtirishga erishish. O'quvchilarning o'z fikrini bayon etishga imkoniyat yaratish. O'quvchining hayotiy tajribasi, avval o'zlashtirgan bilimlari va qiziqishlari asosida bilim berish. O'quvchilarda bilim va tajriba o'rnatish va "shaxs" sifatida rivojlanishni ta'minlash. Jarayonga asoslangan ta'lim. Ta'lim jarayoni va uning rivojlanishi o'qish, o'rganish, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilganligi. Jarayonga asoslangan ta'limda jarayonda ishtirok etish, muammolarni hal qilish va o'rganigan bilimlarini amalda qo'llashga yo'naltirish. Muammoli ta'lim texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, muammoli vaziyatni yaratish va muammoni yechishda qo'llaniladigan usullar. O'quvchilarning dars mavzusiga tegishli muammolar bo'yicha o'quv-tadqiqotlarini bajarish asosida o'zlashtirishni ta'minlash. Muammoli vaziyatni vujudga keltirish. Muammoning qo'yilishi. Muammoning yechimini topish. Natijaga asoslangan ta'lim. Ta'limning samaradorligini o'lchash va yaxshilashga yo'naltirilgan yondashuv. O'quvchilarda aniq natijalar (ma'lum ko'nikmalar, bilimlar, qobiliyatlar)ni ta'minlash. Natijaga asoslangan ta'limning asosiy tamoyillari.

2-mavzu. Ona tili va adabiyot darslarida loyihaga asoslangan ta'limni tashkil etish

(4 soat amaliy mashg'ulot)

"Loyiha asosida o'qitish texnologiyasi"ning mazmuni, mohiyati. Ona tili va adabiyot fanidan o'quv loyihalar turlari. Loyiha bosqichlari. Muammolarni aniqlash va loyiha tavsifini yozish tartibi. Loyihaviy ta'lim texnologiyasidan samarali foydalanish yo'llari. O'quvchilarning ilmiy-metodik va badiiy adabiyotlar bilan ishlash, loyiha mavzusini tanlash, rejasini tuzish, materiallar yig'ish, hamkorlikda ishlash va taqdimot qilish, yakuniy natijaga erishish malakalarini rivojlantirish. O'quvchilarning hayotiy ko'nikmalarini shakllantirishda, bilimlarini mustaqil o'zlashtirishlari va amaliy tatbiq etish olishlarida, tanqidiy, kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda o'quv va tadqiqotchilikka asoslangan loyiha ishlarini tashkil etish.

3.4. "O'quvchilarda matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish usullari" modulining o'quv-mavzu rejas

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Audiatoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Ilmiy matn bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	2	2	2
2.	Badiiy va matn bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	2	2	2
3.	Katta va kichik hajmli matnlar bilan ishlash metodikasi	2	2	2
	Jami	6	6	6

3.3. "O'quvchilarda matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish usullari" modulining o'quv dasturi

1-mavzu. Ilmiy matn bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Ilmiylikka asoslangan matnlarni o'qib tushunish, ilmiy dalillarni aniqlash, bir xil shakldagi ma'lumotni boshqa shakldagi ma'lumotga aylantirish, xulosalar chiqarish va matn asosida tegishli g'oyalarni ilgari surish. Ilmiy matn bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishda: o'quvchilarni fan yo'nalishi bo'yicha ilmiy adabiyot, darsliklarni mustaqil o'rganishlariga erishish. Turli axborot manbalaridan zarurlarini ajratib olish ko'nikmalarini shakllantirish, ilmiy ma'lumotlarda berilgan turli atama, hodisa va tushunchalarni qanday ma'no anglatishi haqida ilmiy dunyoqarashga ega bo'lish. Hodisalarni ilmiy jihatdan tushuntirish va ilmiy farazlarni taklif etish. Ma'lum ko'rinishda berilgan ma'lumotlarni boshqa ko'rinishda ifodalay olish. Ilmiy dalil va nazariyalarga asoslangan mulohazalar orqali fikr yuritish.

2-mavzu. Badiiy matn bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Badiiy asarlar tahlili, qahramon xarakteri, syujet va badiiy tasvir vositalarini o'rganish orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahliliy yondashuv hamda ijodiy tasavvurni shakllantirish usullarini ko'rsatib berish. Shuningdek, dars jarayonida interfaol metodlar, savol-javob, klaster, rolik tahlili, drammatizatsiya kabi usullarni qo'llashga o'rgatish. Badiiy matn tahlil qilish

ko'nikmalarini shakllantirish ijodiy fikrlash va tasavvurni rivojlantirish, mustaqil va tanqidiy fikrlashni o'rgatish, estetik did va badiiy tafakkurni shakllantirish.

3-mavzu. Katta va kichik hajmli matnlar bilan ishlash metodikasi

(2 soat amaliy mashg'ulot)

Matnlar hajmiga qarab ular bilan ishlashning samarali usullari va texnologik yondashuvlari tahlil qilinadi. Katta va kichik hajmli matnlar o'z tuzilishi, maqsadi hamda o'rganish usuli jihatidan bir-biridan farq qilishi.

Katta hajmli matnlar (roman, epopeya, ilmiy ish, maqola) bilan ishlashda tizimli o'qish, mazmunni qismlarga ajratish, asosiy g'oyani ajratib olish va umumlashtirish. Kichik hajmli matnlar (she'r, hikoya, maqola, parcha) tezkor idrok, badiiy vositalarni tahlil qilish, asosiy fikrni aniqlash va hissiy ta'sirni baholash. Ular orqali o'quvchi tilda ifodalangan ma'nolarni chuqur anglash va o'z fikrini qisqa, aniq bayon qilish ko'nikmasini rivojlantirish. Har ikki turdagi matnlar bilan ishlashda zamonaviy axborot texnologiyalari, grafik tahlil, annotatsiya va konspekt tuzish, hamda AI (sun'iy intellekt) vositalaridan foydalanish.

3.5. "Ona tili va adabiyot darslarida yozma savodxonlikni (bayon, esse, insho, diktant) rivojlantirish" modulining o'quv-mavzu rejas

T/r	O'quv moduli mavzularining nomlari	Audiatoriya mashg'ulotlari (soatlarda)		
		Jami	Nazariy	Amaliy
1.	Bayon turlari va uning xususiyatlari. O'quvchilarni bayon yozishga o'rgatish metodikasi	2	2	2
2.	O'quvchilarda esse yozish ko'nikmalarini shakllantirish orqali qiyosiy, tanqidiy mushohada malakalarini rivojlantirish	2	2	2
3.	O'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda inshoning ahamiyati, o'quvchilarning insho yozish ko'nikmalarini rivojlantirish	2	2	2
4.	Diktant turlari, ularni amaliyotga tatbiq etish yo'llari	2	2	2
	Jami	8	8	8